

om det rör sig om färgade eller vita. Magisterns statistiska talbehandling är ett typexempel på hur man ljuger med statistik.« Efter påstötningar från polismästaren beslutar borgmästaren att åter väcka frågan om speciella socialpolitiska åtgärder för den färgade befolkningen.

Syftet med denna sedelärande berättelse är att illustrera riskerna med en för långt driven »korrigerig« eller »»standardisering« av ett material innan man har presenterat en grundläggande *beskrivning* av de enskilda variablerna. I en fortsatt analys, där syftet är att hitta *förklaringar* till uppkomna differenser, har givetvis förfarandet sitt berättigande.

Svar til Knut og Britt Sveri

AV STURLA FALCK

»Att förklara brottslighetsfenomenen — dvs. knyta dem till allmänna lagbundenheter — är kriminologens primära oppgift, vare sig han främst önskar tjäna det aktuella beslutsfattandet eller konstruera teorier på lång sikt.« (Anttila/Törnudd 1973, s. 38).

Det er enkelt å benytte statistikk galt. Jeg er fullstendig enig med K. Sveri i at man må få fram data. Poenget er at *alle* (relevante) data må fram. K. Sveri sitt eksempel kan brukes til å vise dette.

Ingen ansvarlig forsker vil vel sette opp den første tabellen slik Knut Sveri gjør det? Jeg har nettopp påpekt at de absolutte tallene *må* være med i en slik tabell. Da vil den tabellen vi får bli en sammanslåing av Knut Sveri sine to tabeller, og den vil i seg selv fortelle mer enn de to hver for seg. Det er hevet over enhver tvil at begge må med (både politimesterens og magisterens). Dette har vært et hovedpoeng i min diskusjon. I den lille amerikanske byen er det klart at »de fargede« begår mer kriminalitet enn »de hvite«. *Hvilke variabler en tar med* (for å gi politikerne et bilde av situasjonen) *er imidlertid avgjørende for de tiltak som settes iverk*. Holder man seg til politimesterens tabell, *fører dette til rasemessig selektive tiltak*. Tiltakene kan i seg selv gi en stemplingseffekt på hele »den fargede« befolkning, samt at tiltakenes innhold lett får kontrollerende istedenfor støttende karakter, og dessuten vil ikke de lavere sosiale lag blant »de hvite« nyte godt av tiltakene. Politimesterens tabell gir ingen videre rettledning (ut over rase) til hva slags tiltak som skal settes iverk.

Tar man med begge tabellene, kommer sosial klasse med som en rettledning for hvor tiltakene kan settes inn (over 60 % av de hvite kriminelle i eksemplet hører også til sosialgruppe tre). Søkelyset blir ikke ensidig satt på rase, men på faktorer som kan være med å forklare menneskers sosiale situasjon. Ytterligere demografiske og sosialøkonomiske variabler må selvfølgelig også med før forskeren kan si seg ferdig med jobben sin.

Kort til Britt Sveri:

B. Sveri mener jeg er »fastlåst i min position«. Jeg er fastlåst, greit nok, men posisjonen vil jeg gjerne også gi andre æren for. Noen referanser er tidligere gitt. Nok en er klassikeren, Castles and Kosack: *Immigrant Worker and Class Structure in Western Europe*, Oxford University Press 1973. Spesielt i kapitlet »Immigrants' Rate of Criminality« (s. 341 ff.) framhever de faren for misbruk av data ved sammenligning av innvandrere med den nasjonale befolkning, når slike data er tatt ut av sin demografiske og sosiale kontekst.

Når B. Sveri mener at debatten ikke bringer noe nytt kunne vel det også skyldes at kritikken ikke er tatt alvorlig.

OM POLITIETS MAGTANVENDELSE

Af SMEDEGAARD ANDERSEN

Når forskningsstipendiat Henning Koch i dette tidsskrift 1982, 243 ff under overskriften »Om politivoldens grænser« tager det udgangspunkt, at »Politiet har . . . ret til at gennemtvinge sin vilje med vold«, er muligheden skabt for misforståelser, som en del af artiklens indhold kan være udtryk for.

Politiet er en integreret del af samfundet og ikke en uafhængig juridisk størrelse med en vilje, der kan gennemtvinges. Politiet som institution i samfundet består alene fordi borgerne har etableret den og udstyret den med pligter — herunder med pligt til at anvende magt over for modvillige borgere i inholdelsessituationer. Når politibetjenten udøver magt, repræsenterer han borgernes vilje ikke hverken sin egen eller en politietats. Kriminologiforskningen kommer på afveje, hvis den tager sit udgangspunkt i, at politiet er borgernes modstander eller blot en størrelse, der er adskilt fra borgerne, og som kan gennemtvinge en vilje ved straffri magt-anvendelse.

Sådan kan forholdet mellem politi og borgere karakteriseres under andre politiske systemer og på baggrund af visse politiske holdninger. Den juridiske teori i vort retssystem vinder ikke ved at give hensynet hertil høj prioritet.

Den juridiske teori ville også kunne styre uden om visse fejltagelser, hvis den afstod fra at overtage sensationsjournalistikkens udtryk »politivold« og i stedet anvendte mindre tendensiøse udtryk som »lovlig magtanvendelse« og »strafbar vold«. At antage et specielt ord for politiets ulovlige magtanvendelse antyder, at denne adfærd har et omfang, der gør en særskilt betegnelse påkrævet, og det er jo ikke tilfældet. Meningsforstyrrende bliver det under alle omstændigheder, når ordet »politivold« anvendes til dækning både af den lovlige magtanvendelse og den strafbare vold, der udøves af politiet. Formelt er det måske ikke forkert at anvende fællesbetegnelsen »vold« for både den lovlige og den strafbare magtanvendelse. Der kan henvises til, at straffelovens § 244 er overtrådt ved politiets magtanvendelse, og at frifindelse skyldes indholdet af straffelovens § 13, stk. 3; men det bliver alligevel meningsforstyrrende, fordi den lovlige magtanvendelse ikke alene er lovlig i kraft af eksistensen af straffelovens § 13, stk. 3. Også uden denne bestemmelse ville magtanvendelse inden for visse grænser ikke kunne straffes, og allerede hen-